

Steps Forward to Meaningful Employment of young people with emotional well-being problems

Module 1: Komunitný prístup k mladým ľuďom s problémami v oblasti duševného zdravia

Autor: Josep M. Sanahuja. CERSIN-Universitat Autònoma de Barcelona

Co-funded by
the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ciele

- 1: Identifikovať najdôležitejšie charakteristiky duševného zdravia ako kolektívneho procesu
- 2: Analyzovať prvky komunitnej intervencie
- 3: Navrhnuť komunitnú intervenciu s prihliadnutím na zúčastnené subjekty

Table of contents

1: Duševné zdravie ako kolektívny proces

2: Komunitná intervencia

3: Participácia

4: Aktivity

5: Referencie

Kapitola 1: Duševné zdravie ako kolektívny proces

Duševné zdravie a komunita

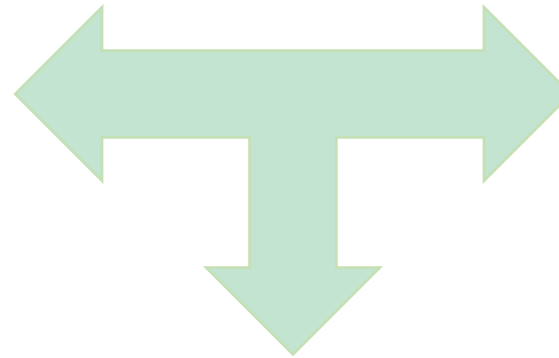
Duševné zdravie

Duševné zdravie je stav duševnej pohody, ktorý ľuďom umožňuje vyrovnať sa so životným stresom, realizovať svoje schopnosti, učiť sa a pracovať a prispievať k rozvoju svojej komunity.

Komunita

Komunitu možno definovať ako sieť ľudí, ktorí majú podobné záujmy, hodnoty, ciele, kultúru, náboženstvo, rozmanitosť alebo históriu, ako aj pocity spojenia a starostlivosti medzi jej členmi.

Kolektívne duševné zdravie

Kolektívne duševné zdravie

Kolektívne duševné zdravie ako disciplína sa snaží podporovať kolektívne intervencie, ktoré zohľadňujú vplyv sociokultúrnych faktorov na subjekty.

Je potrebné

podporovať interakciu medzi rôznymi poznatkami a postupmi,

posilniť spojenie medzi obyvateľstvom a zdravotníckymi pracovníkmi a tiež

zohľadňovať sociálne hodnoty a individualitu.

Okrem toho je však potrebné prekonať prevládajúci biomedicínsky model zameraný na hospitalizáciu a patológiu, aby sa prijala komunitnejšia vízia zdravia, ktorá zdôrazňuje komplexnú starostlivosť a rovnosť v prístupe k službám.

Podpora kolektívneho duševného zdravia

Ocenenie komunitného prístupu v oblasti duševného zdravia vyjadruje súvisiace výhody nielen v posilnení sociálnych sietí a možnosti výmeny skúseností medzi príjemcami, ale aj v podpore a prevencii prostredníctvom osobných a komunitných zdrojov na starostlivosť o seba, ako aj rozvoj ochranných faktorov. (Bang, 2014: 116)

Kapitola 2: Intervencia na úrovni komunity

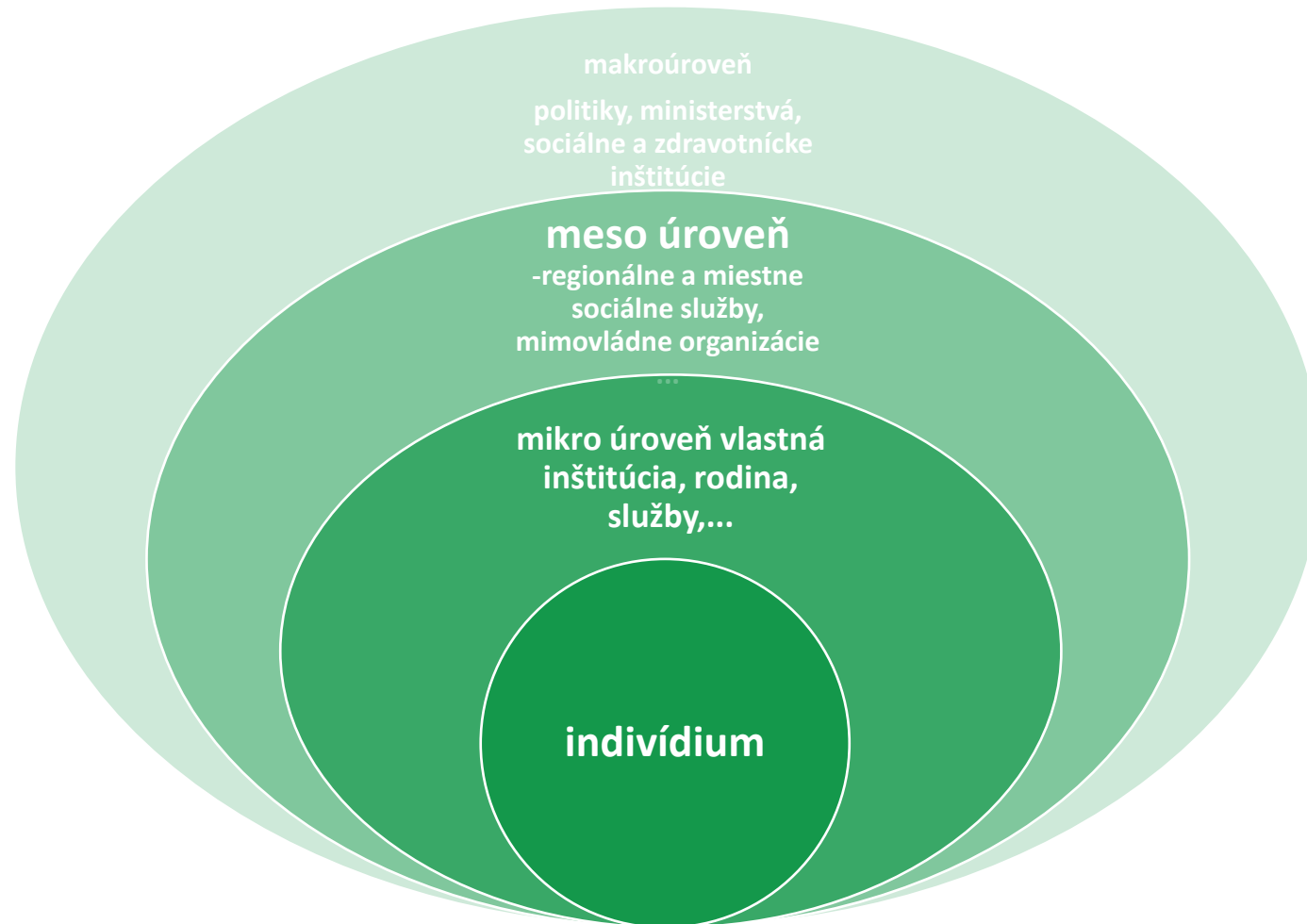
Kapitola 2: Intervencia na úrovni komunity

Viaceré intervencie možno označiť za komunitné. Sú súčasťou strategickejšieho prístupu k psychosociálnej oblasti a duševnému zdraviu s cieľom stavať na existujúcich individuálnych a komunitných zdrojoch, kapacitách a odolnosti komunity.

Charakteristika intervencie na komunitnej úrovni

- posilňuje prirodzenú podporu (rodina, priatelia, susedia, kolegovia, ...)
- využíva znalosti a kapacity komunity
- vyžaduje zručnosti a dôkladnú analýzu miestnych postupov a zdrojov
- zahŕňa zapojenie komunity do všetkých fáz plánovania
- rieši intervencie na všetkých rôznych úrovniach
- zahŕňa laické aj profesionálne služby a psychologickú a sociálnu podporu

Intervencia na úrovni komunity

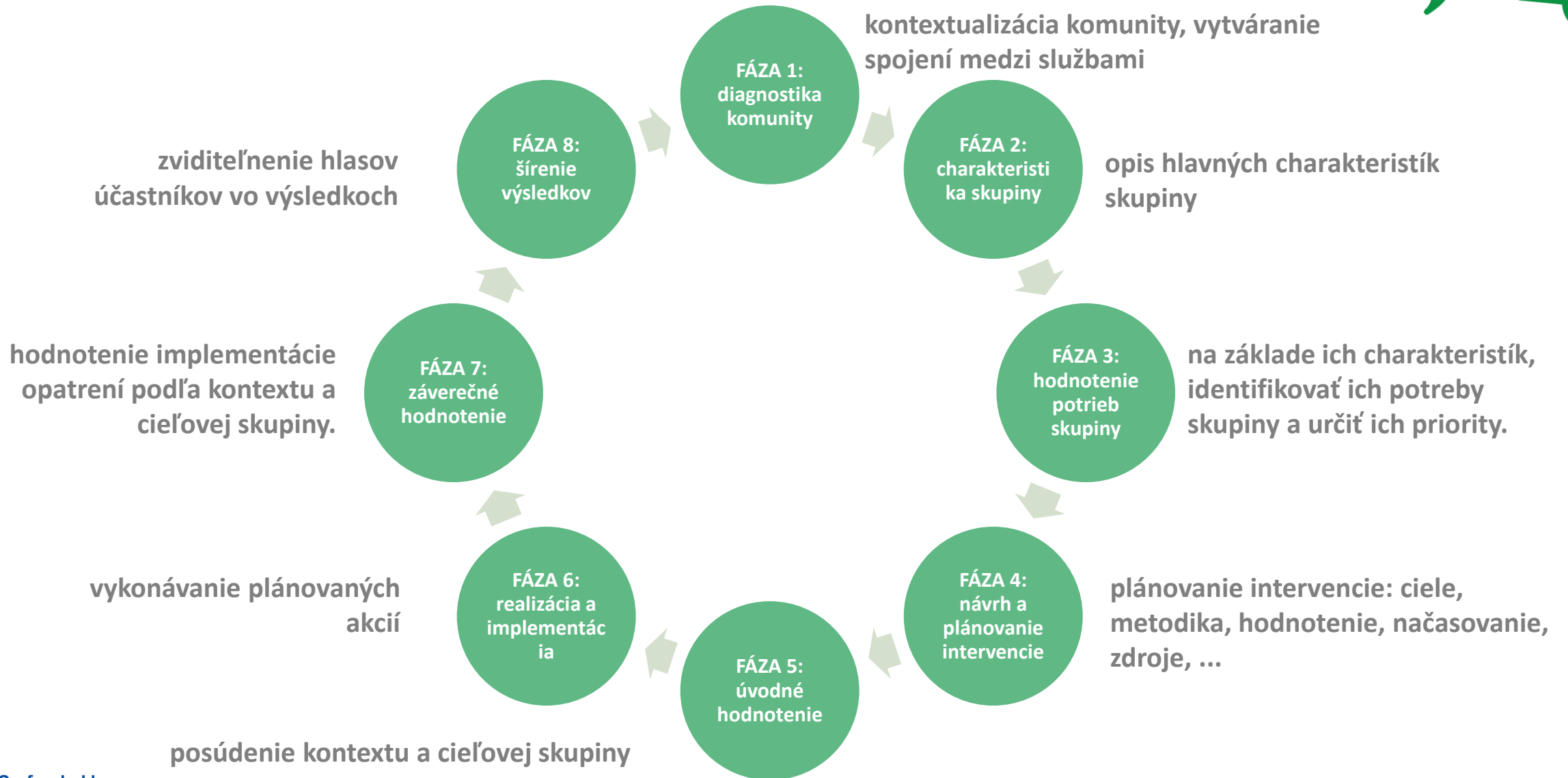
Intervencia na úrovni komunity

Komunitná intervencia znamená "prehodnotenie politík, zákonov, systémov, služieb a postupov v rôznych sektoroch, ktoré negatívne ovplyvňujú ľudí s duševným zdravím a psychosociálnym postihnutím, a zabezpečenie toho, aby ľudské práva boli základom všetkých opatrení v oblasti duševného zdravia.

Konkrétne v kontexte služieb v oblasti duševného zdravia to znamená posun smerom k vyváženejším, na osobu zameraným, holistickým a na zotavenie orientovaným postupom, ktoré zohľadňujú ľudí v kontexte ich celého života, rešpektujú ich vôľu a preferencie pri liečbe, zavádzajú alternatívy k donucovaniu a podporujú právo ľudí na účasť a začlenenie do komunity." (WHO, 2021b: 3)

Intervencia na úrovni komunity: fázy

Usmernenia pre intervenciu na úrovni komunity

Uľahčenie sociálnej podpory a svojpomoci v komunite si vyžaduje citlivosť a kritické myslenie. Komunity často zahŕňajú rôzne a súperiace podskupiny s rôznymi záujmami a úrovňami moci. Je nevyhnutné vyhnúť sa posilňovaniu určitých podskupín a zároveň marginalizácii iných a podporovať začlenenie ľudí, ktorí sú zvyčajne neviditeľní alebo vynechaní zo skupinových aktivít."

Source: IASC MHPSS Guidelines, p. 100

Source: IASC MHPSS Guidelines, p. 100

Zdroj: Detský fond OSN (2018). Operačné usmernenia o komunitnom duševnom zdraví a psychosociálnej podpore v humanitárnom prostredí: Trojstupňová podpora pre deti a rodiny (testovacia verzia v teréne). New York, UNICEF.

Kapitola 3: Účasť

Účasť: vymedzenie pojmov

Participácia

Zahrňa učenie sa s ostatnými a spoluprácu s nimi. Znamená to aktívnu účasť, ktorá zahrňa uznanie toho, čím človek je, a jeho prijatie.

Účasť znamená zasahovať do rozhodnutí, kontrolovať procesy a vymieňať si skúsenosti.

Komunitná participácia

Aktívna účasť skupiny alebo účasť osoby ako zástupcu skupiny na aktivitách komunity, kde nielen poskytuje nápady, ale je aj zapojená do intervencie.

Participácia: Zásady

- Výskumný problém sa vytvára spolu s komunitou.
- Cieľom konštrukcie poznatkov je vytvoriť procesy zmeny v komunite a komunita musí mať kontrolu nad celým participatívnym procesom.
- Účastníci si uvedomujú svoje schopnosti a zdroje, čo uľahčuje internalizáciu nových rámcov pre interpretáciu seba samých s cieľom transformovať prostredie podľa svojich potrieb a túžob.
- Komunita vytvára nové poznatky o sebe a o svojom okolí.

Participácia: Komplexný proces

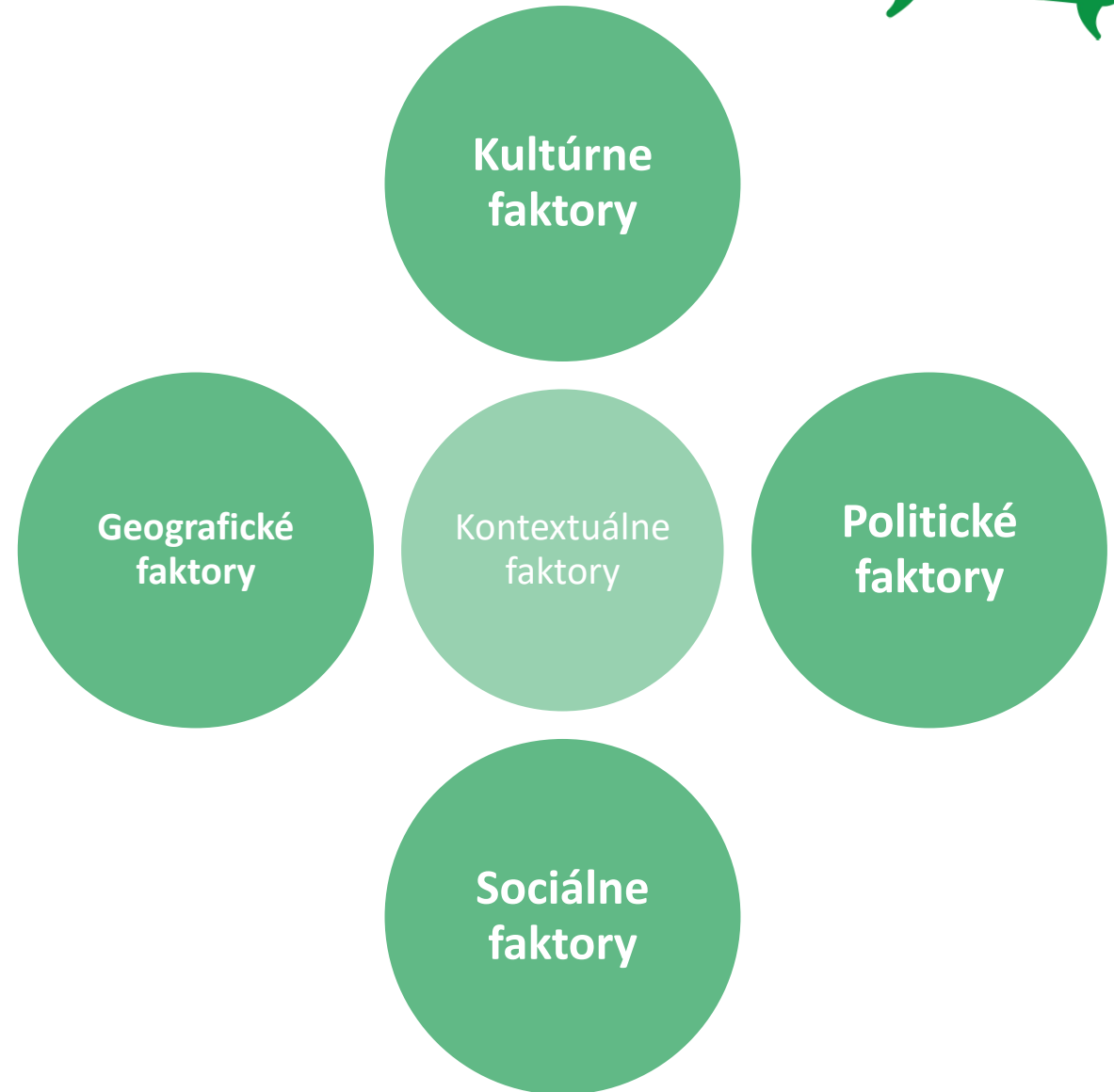

Kontextuálne faktory

Poskytnutie hlasu celej komunite je podmienené viacerými kontextovými faktormi.

Preto je potrebné zohľadniť:

- obhajobu zraniteľných skupín
- možnosť uplatniť právo na rovnakú účasť ľudí, ktorým komunita nedala možnosť vyjadriť svoj názor
- rozmanitosť hlasov

Participatívne metodiky

Participatívne metodiky umožňujú kolektívnu aktivitu, ktorá spočíva v tom, že sa ľuďom vráti možnosť, zdroje a povedomie, aby sami zvládli svoje subjektívne problémy.

Na naratívy a významy, ktoré si ľudia vytvárajú vo svojich sociálnych a komunitných vzťahoch, aby prekonalí svoje ťažkosti, sa nedajú navrstviť žiadne odborné posudky.

Nasledujúce odkazy poskytujú prístup k skúsenostiam s participatívnymi metodikami, ktoré môžu priniesť nové nápady. Oba články sú v španielčine s anglickými abstraktmi:

- <http://www.psicoperspectivas.cl/index.php/psicoperspectivas/article/view/399/358>
- <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.08.001>

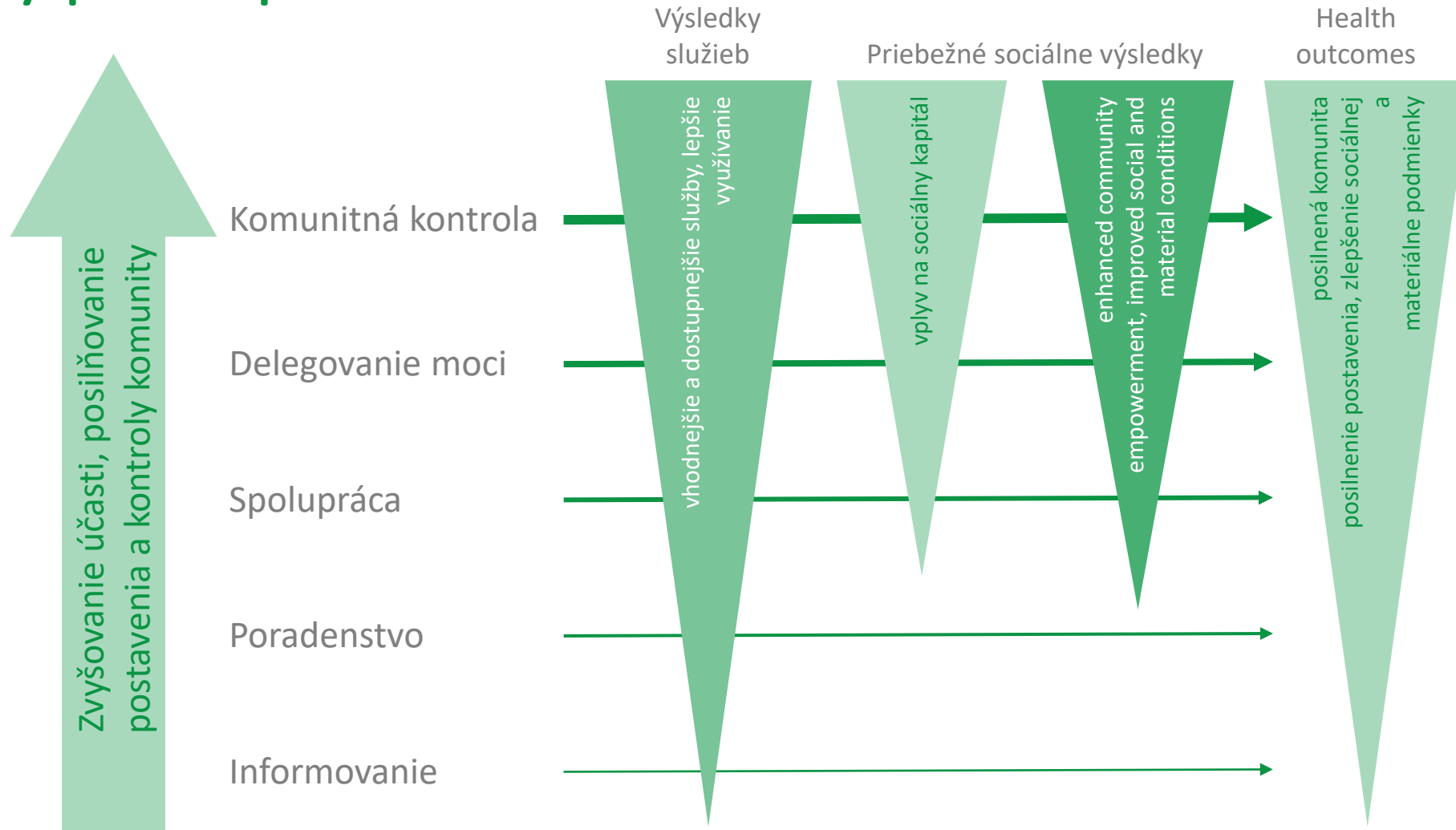
Participačné postupy

Participatívne postupy sú súčasťou komunitnej starostlivosti o duševné zdravie. Vznikajú na základe vytvárania, udržiavania a posilňovania solidárnych väzieb a umožňujú vzájomné vzťahy a vytváranie spoločných praktických poznatkov. (Bang, 2014)

Ide o podporu posilnenia postavenia, kde úlohou odborníkov nie je byť len poskytovateľmi služieb, ale facilitátormi zmeny a transformácie. Znamenalo by to tiež vytváranie sietí v rámci služieb aj mimo nich, zapojenie rôznych komunitných aktérov vrátane tých, ktorí sa nemusia považovať za priamych aktérov. (Fernandez a kol. 2020)

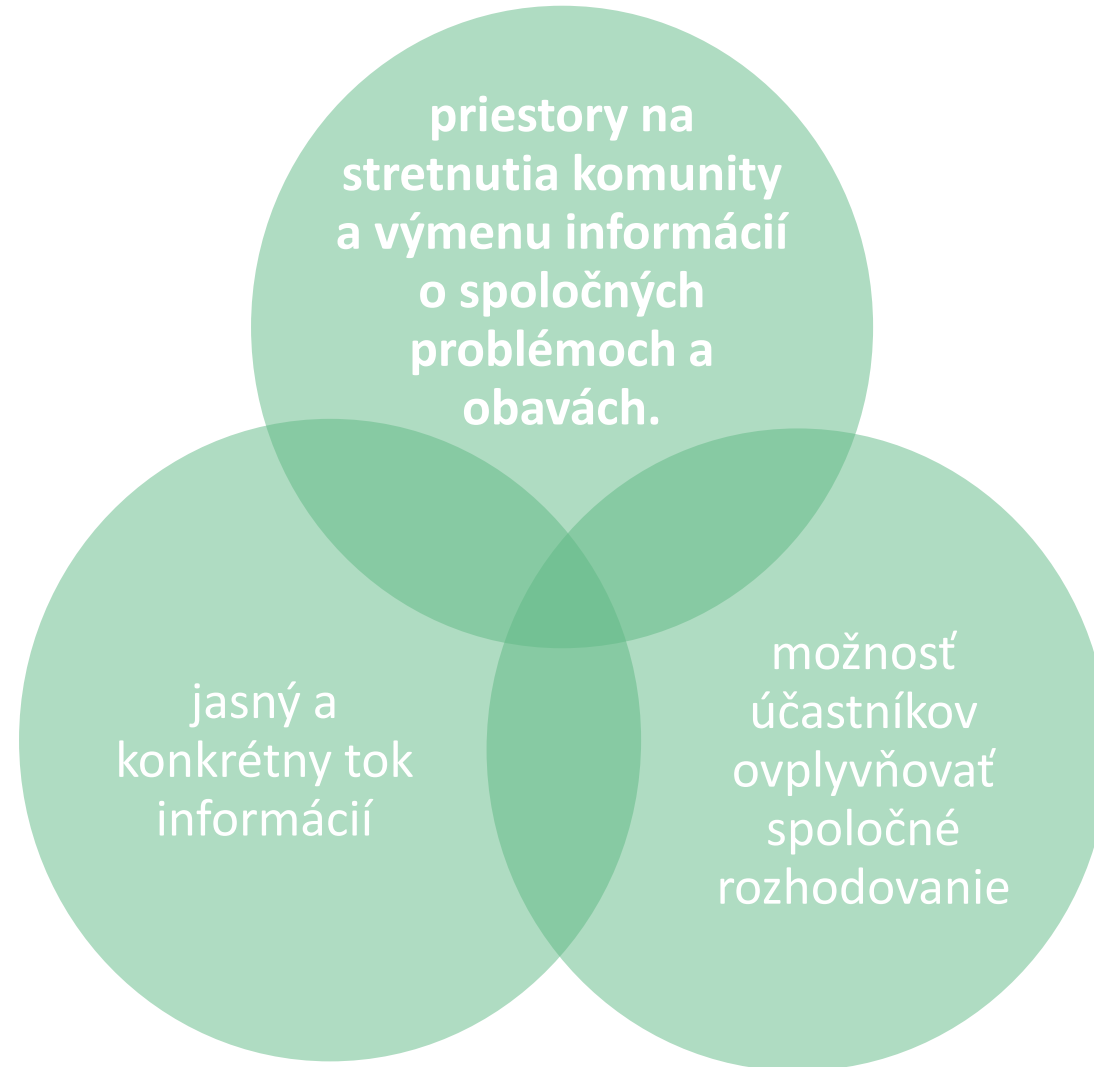

Typy participácie

Cesty od účasti komunity, posilnenia postavenia a kontroly k zlepšeniu zdravia (Popay, 2006)

Osy na podporu participácie

Kapitola 4: Aktivita

Aktivita 1

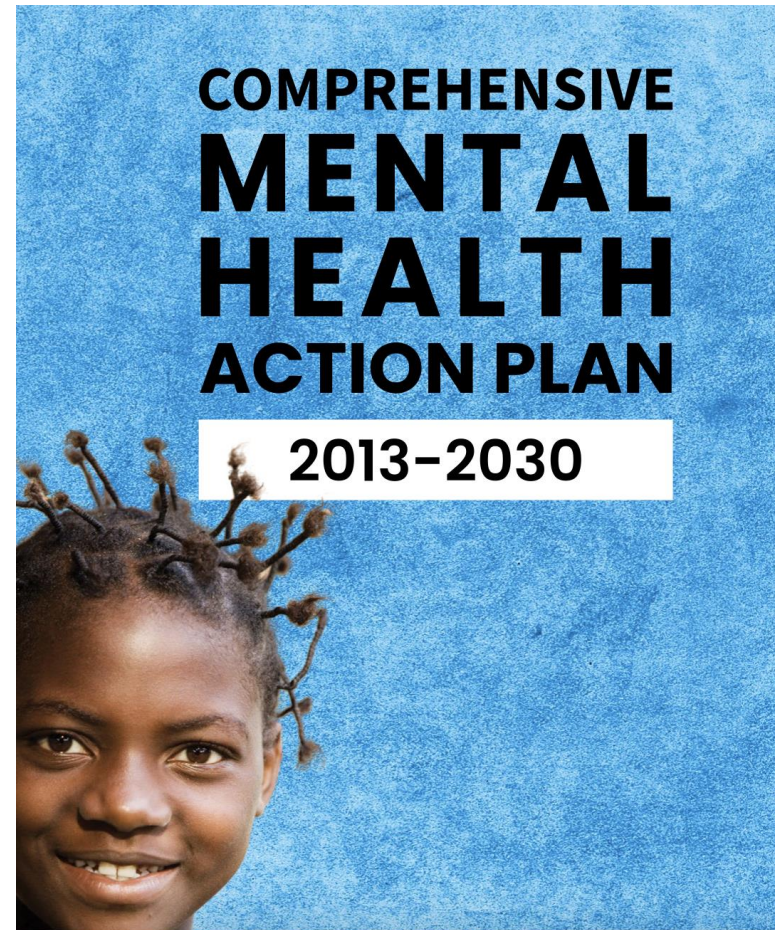
WHO vo svojom komplexnom akčnom pláne pre duševné zdravie na roky 2013 - 2030 navrhuje opatrenia pre integrovanú a citlivú starostlivosť (WHO,2021a).

Na jeho realizáciu sa uvádza 14 možností.

Kliknutím sem ([here](#)) získate prístup k dokumentu a prejdite na stranu 24.

Pozrite si zoznam, vyberte päť možností a zoradte ich podľa svojej pracovnej oblasti.

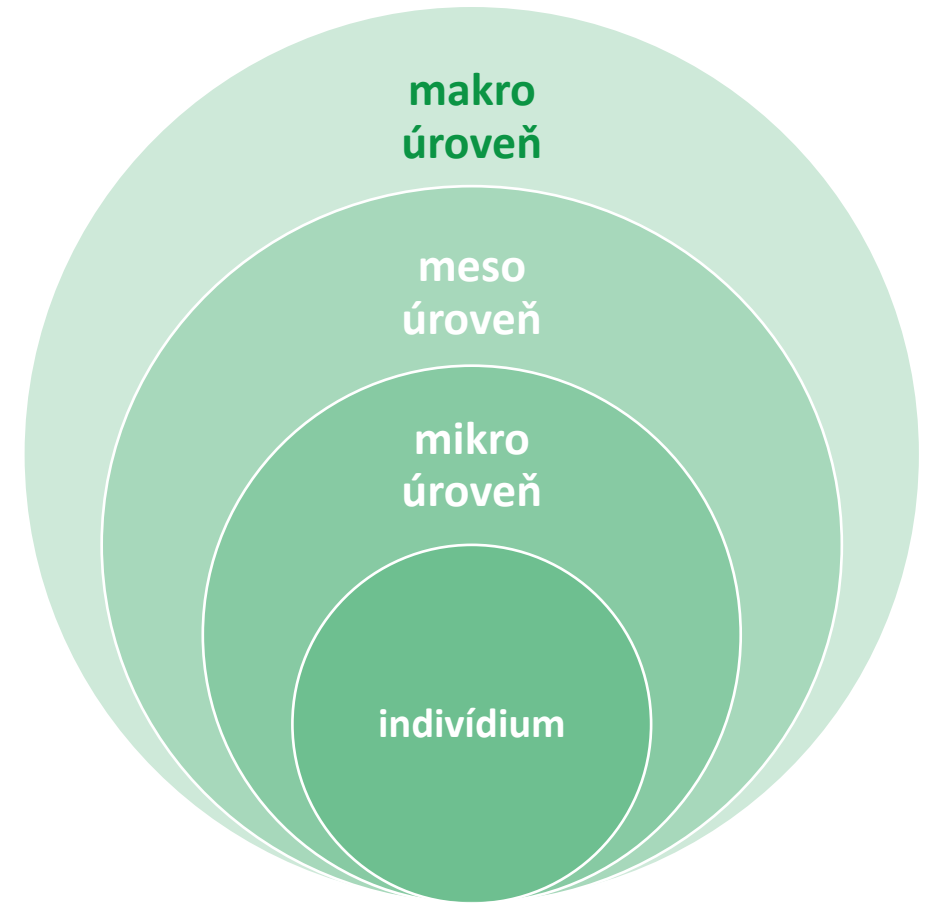
Aktivita 2

Komunitná intervencia si vyžaduje prepojenie troch úrovní:

mikroúrovne, mezoúrovne a makroúrovne.

Vytvorte si koncepčnú mapu a identifikujte najdôležitejšie subjekty/aktérstvo vo vašej oblasti práce na každej úrovni a ich vzťahy.

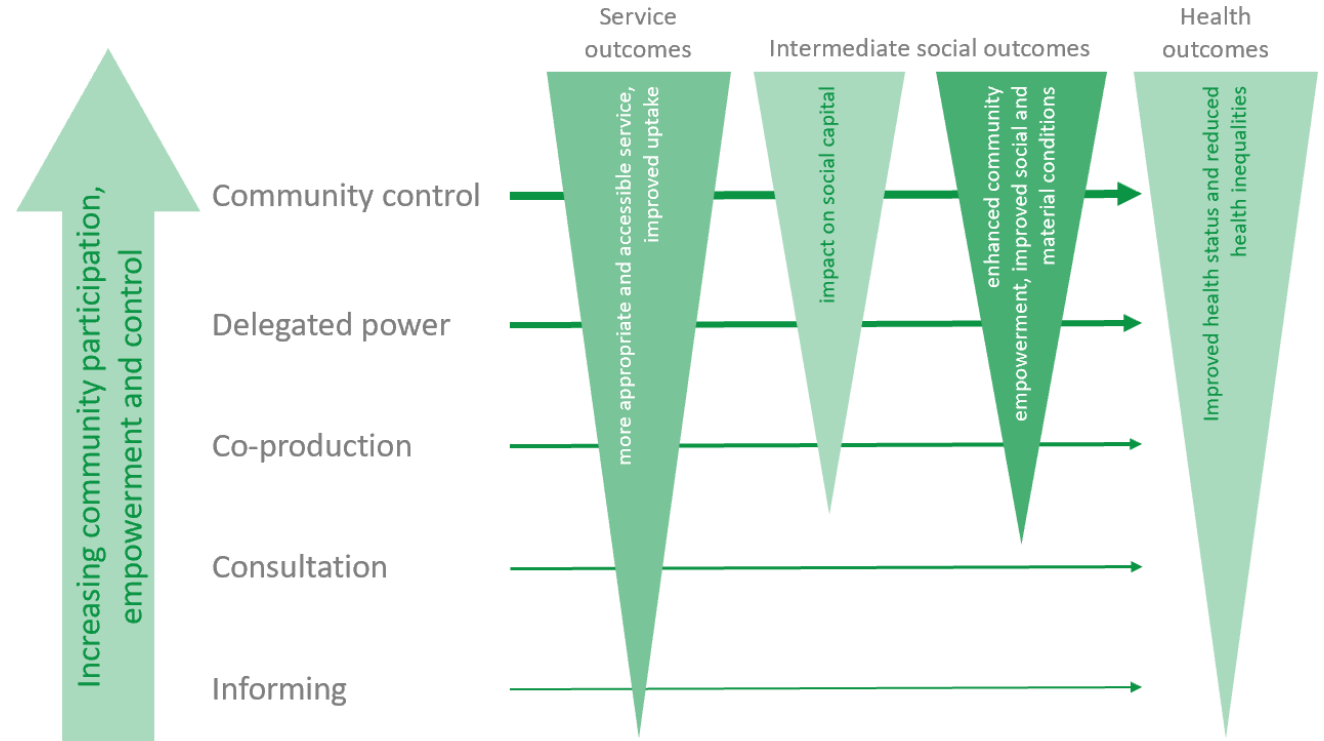
Activity 3

Vzhľadom na typy participácie, ktoré uvádza Popay (2006),

aký typ účasti sa zvyčajne uskutočňuje vo vašej pracovnej oblasti?

Zdôvodnite svoju odpoveď.

Pathways from community participation, empowerment and control to health improvement (Popay, 2006)

Zdroje:

Zdroje

Bang, C. (2014). Estrategias comunitarias en promoción de salud mental: Construyendo una trama conceptual para el abordaje de problemáticas psicosociales complejas. *Psicoperspectivas*, 13(2), pp. 109-120. <http://www.psicoperspectivas.cl> doi:10.5027/PSICOPERSPECTIVAS-VOL13-ISSUE2-FULLTEXT-399.

Fernández, A, Serra, L. & Grup dones Radio Nicosia (2020): Vida comunitaria para todas: salud mental, participación y autonomía. Informe SESPAS 2020. *Gac Sanit.* 2020;34(S1), pp.34–38. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.08.001>

Gilmour., J. (2014). Positive mental health and mental illness, *Health Reports* (vol. 82-003-x). Ottawa, Ontario: Statistics Canada.

Inter-Agency Standing Committee (IASC) (2007). *IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings*. Geneva: IASC

Zdroje

Leh Hoon Chuah, et al (2018). Community participation in general health initiatives in high and uppermiddle income countries: A systematic review exploring the nature of participation, use of theories, contextual drivers and power relations in community participation. *Social Science & Medicine* 21, pp 106–122. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.07.019>

Manjula, M. (2015). Community-Based Mental Health Interventions in Adolescent. DOI: 10.1007/978-81-322-2241-5

Milton, B.; Attree, P.; French, B. ; Povall, S.; Whitehead, M. and Popay, J. (2012) The impact of community engagement on health and social outcomes: a systematic review. *Community Development Journal*, Vol. 47, No. 3 (July), pp. 316-334 Published by: Oxford University Press Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26166036>

Mulvale, G. & Bartram, M. (2015). No More “Us” and “Them”: Integrating Recovery and Well-Being into a Conceptual Model for Mental Health Policy. *Canadian Journal of Community Mental Health*, vol. 34, no. 4. pp. 31-67. <https://www.cjcmh.com/doi/10.7870/cjcmh-2015-010>

Zdroje

Settipani, C.A., Hawke, L.D., Cleverley, K. et al . (2019). Key attributes of integrated community-based youth service hubs for mental health: a scoping review. *Int J Ment Health Syst* 13, 52.
<https://doi.org/10.1186/s13033-019-0306-7>

Stomski, N.J. & Morrison, P. (2017). Participation in mental healthcare: a qualitative meta-synthesis. *International Journal of Mental Health Systems*, 11:67, pp. 1-11.
<https://doi.org/10.1186/s13033-017-0174-y>

United Nations Children’s Fund (2018). Operational guidelines on community based mental health and psychosocial support in humanitarian settings: Three-tiered support for children and families (field test version). New York, UNICEF.

WHO (2021a). Comprehensive mental health action plan 2013–2030. Geneva: World Health Organization

WHO (2021b). Guidance on community mental health services. Promoting person-centred and rights-based approaches. Geneva: World Health Organization

Steps Forward to Meaningful Employment of young people with emotional well-being problems

Innovation in social care
iSocial
Foundation

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

CHANCE B
GRUPPE

**Co-funded by
the European Union**

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.